

TE-palvelut
AN-tjänster | TE services

Tiivistelmä

14.12.2022

Työkyky kiitoon – Etelä-Pohjanmaan työkykypilotti TYKKI

TE-palvelupilotin loppuraportin tiivistelmä

Työkykyohjelma

1. Työkyky kiitoon – Etelä-Pohjanmaan työkykypilotti TYKKI

Tämä ”Työkyky kiitoon, Etelä-Pohjanmaan työkykypilotti TYKKI” on osa hallituksen Työkykyohjelmaa, jota toteutetaan vuosina 2019-2023. Hanke on rahoitettu Työkykyohjelmasta. Työkykyohjelma on osa hallituksen työllisyystoimien kokonaisuutta, ja se perustuu hallitusohjelmaan. Työkykyohjelmasta vastaa ja sitä toteuttaa työ- ja elinkeinoministeriö yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriön toimet keskittyvät osatyökykyisten työllistymisen esteiden purkamiseen ja työllistymistä vauhdittaviin toimiin. Samalla ehkäistään työttömyyden pitkittymistä. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan toimilla kehitetään osatyökykyisten työkyvyn tuen palvelukokonaisuutta sote-keskuksissa. Tässä raportissa on tarkemmin kuvattu, mihin ohjelman tavoitteeseen tai tavoitteisiin hanke kytkeytyy.

2. Yhteiskehittäminen

Keskeiset tulokset ja vaikutukset

Yhteiskehittämisen osalta kokeilimme uudenlaisia tapoja tehdä asiakastyötä sekä tiivistämään yhteistyötä alueella eri työllisyshoidon toimijoiden kanssa. Järvipohjanmaalla TE-toimiston asiakkaana olevien osatyökykyisten henkilöiden tarpeesta käsin lähdimme toteuttamaan Toimeksi hankkeen (Sote) kanssa uudenlaista työ- ja toimintakyvyn arviointipalvelua, joka vietiin lähelle asiakasta. Pilotissa kokeiltiin lääkärijohtoista työkyvyn tuen tiimiä ja verkostopalvereita asiakkaan prosessin tukena ja jatkotoimenpiteiden pohtimisessa.

Pitkospuut hankkeen (Seamk) kanssa tehtiin yhteistyötä, jossa pitkäaikaissairaiden asiakkaiden tukena oli moniammatillinen tiimi, joka huomioi asiakkaan sairauden ja pohti jokaisen asiakkaan kanssa yhdessä yksilöllistä polkua työelämään. Asiakas sai koonnin jokaisesta tapaamisesta. Osa asiakkaista osallistui myös ryhmämuotoisiin voimavarakeskeisiin tulevaisuusverstaaisiin. Lähes jokaisen kanssa käytiin palvelun lopussa kolmikantakeskustelut, joissa TE-toimiston asiantuntija oli mukana.

Johtopäätökset

On tärkeää kuunnella TE-asiantuntijoita mutta vielä tärkeämpää on kuunnella asiakasta: he haluavat tukea, ohjausta ja rinnallakulkijan. Nuorilla etenkin sosiaalisten tilanteiden pelko johtaa siihen, ettei tulla paikalle tai ei sitouduta palveluun. Nuorten kohdalla myös mielenterveyden ja neuropsykiatriset haasteet ovat yleisiä. Osatyökykyiset nuoret tarvitsevat vahvasti moniammatillista tukea.

Lääkärityön merkitys asiakkaan palveluprosessissa on myös erittäin tärkeä. Useilla asiakkailla oli jäänyt lääkärityö aiemmin kesken. Asiakkaan prosessiin tulisi nimetä aina vastuutaho ja vastuuhenkilö. Hänen tärkein tehtävä on pitää langat käsissään yhdessä asiakkaan kanssa ja huolehtia siitä, että myös asiakkaan asioita hoitavat tahot ovat tietoisia mitä asiakkaan prosessissa kulloinkin tapahtuu.

3. Sisäinen kehittäminen

Keskeiset tulokset ja vaikutukset

TE-toimistossa järjestettiin pilotin aikana useita info- ja koulutustilaisuuksia asiantuntijoille.

Myös muut hallinnonalan ja toimintaympäristön muutokset, kuten uuden asiakaspalvelumallin käyttöönotto, haasto ja mahdollisti TE-asiantuntijuutta kehittymään. Asiantuntijoita kannustettiin ja he ovat osallistuneet laajasti myös KEHA:n, kumppaneiden ja verkostojen järjestämiin tilaisuuksiin. Palvelutarpeen tunnistamisen työkaluksi kokeiltiin Kykyviisaria ja todettiin sen toimivan parhaiten yhtenä vaihtoehtoisena menetelmänä palvelutarpeen arvioinnissa.

Johtopäätökset

Asiantuntijoiden osaamisen taso on kasvanut ja sisäinen yhteisymmärrys vallitsee siitä, että työ- ja toimintakykyyn liittyvät seikat tulee huomioida osana jokaisen asiakkaan palvelutarpeen arviointia. TE-asiantuntijoiden ”työkykyosaaminen” on vahvistunut kouluttautumisen ja kehittymistä tukevan toimintakulttuurin ansiosta. Osaamisen jatkuvaa ylläpitämistä ja kehittämistä vaalitaan edelleen – erilaiset keskustelufoorumit ja verkostotyöskentely mahdollistavat tämän. On havaittavissa myös, että viimeisten kahden vuoden aikana keskustelu on siirtynyt ”osatyökykyisyydestä” ”täsmätyökykyä” kohti. TE-asiantuntijan työn suunta ei näin ollen olekaan työkyvyn rajoitteiden tunnistamisessa vaan potentiaalain ja voimavarojen löytämisessä suhteessa työelämän tarpeisiin.

4. Yritysyhteistyö

Keskeiset tulokset ja vaikutukset

TE-toimiston työkykykoordinaattori toimi yritysasiantuntijoiden kumppanina ja yritysyhteistyötä kehitettiin. Mm. kokeiltiin uutta lähestymistapaa osatyökykyisten työllisyyden edistämässä työkykykoordinaattorin ja yrityspalveluiden yhteistyönä. Pilotin aikana koottiin ns. yhteiskuntavastuun verkosto, mikä on tuottanut viestintätoimia osatyökykyisten työllistämisen edistämiseksi.

Pilotin aikana osatyökykyisten työttömyys laski TE-toimiston alueella. Toisaalta lasku ei ollut niin merkittävää kuin muiden työttömien keskuudessa. Huomionarvoista on, että palkkatuen käyttö sairaus/vamma perusteella kasvoi myös.

Johtopäätökset

Osatyökykyisten työllistymiseen voidaan vaikuttaa vahvasti hyvällä yritysyhteistyöllä. Yritysyhteistyötä kannattaakin tehdä monella rintamalla. Yritysten tarpeiden kuunteleminen on vähintään yhtä tärkeää kuin osatyökykyisten työnhakijoiden tukeminen työnhaussa. Yritykset ja työnantajat ovat mitä ilmeisemmin kiinnostuneita mieluummin työnhakijoiden osaamisesta ja kyvykkyydestä kuin osatyökykyisyydestä. Tällöin julkiset palvelut voivat parhaimmillaan kompensoida työkykyyn liittyvät haasteet ja ratkaista työnvälityksen onnistumisen.

5. Ostopalveluiden kehittäminen

Keskeiset tulokset ja vaikutukset

Työ- ja toimintakyvyn arviointi kilpailutettiin uudelleen vuoden 2022 aikana ja otettiin huomioon TE-asiantuntijoiden kokemus palveluun ohjaamisen haasteista. Myös palvelun sisällön suunnittelussa kuultiin asiantuntijoita. Palvelulle ei löytynyt toteuttajaa. Toimenpiteet työ- ja toimintakyvyn arvioinnin saamiseksi vuodelle 2023 on edelleen käynnissä.

Valmennuspalveluja on räätälöity osatyökykyisille useita ja he ovat myös löytäneet palvelut hyvin. Työhönvalmennusta Etelä-Pohjanmaalla toteutti vuonna 2022 kolme eri palveluntuottajaa. Työhönvalmennuspalveluihin sovittiin osatyökykyisten ja muiden haasteellisessa tilanteessa olevien asiakkaiden bonusasiakkuuspalkkiomalli. Noin 60% asiakkaista on ollut bonusasiakkaita.

Erityiseksi kohderyhmäksi haluttiin nostaa myös mukautetut ammattiopinnot suorittaneet asiakkaat ja heidän työllistymisensä ja työllisyysasteen nostaminen. Työryhmän työ jatkuu pilotin päättymisen jälkeen ja seuraavan tapaamisen teemana on MUK-asiakkaille räätälöidyn työhönvalmennuspalvelun käyttöönotto asiakkaan työllistymisen tueksi.

Johtopäätöksiä

TE-palveluiden parempaan kohdentumiseen osatyökykyisille on vaikutettu kiinnittämällä huomiota esim. koulutushakujen tekstisisältöihin ja viestintään. Myös TE-asiantuntijat tarvitsevat täsmätietoa palveluista. Usein palveluun

lähettäminen mutkistuu silloin kun asiakkaasta tulee tehdä URA lähete, jonka kirjoittaminen vie aikaa tai asiakkaasta tulee kerätä runsaasti taustatietoa palvelun toteuttajaa varten.

Laadukkaan työnvälityksen tueksi tarvitsemme asiakkaasta entistä täsmällisempää tietoa. Mitä asiakas osaa? Mihin kaikkeen asiakas edelleen pystyy? Millainen on asiakkaan työpersoonaa? Tarvitsemme rehellistä ja avointa palautetta asiakkaasta kaikista eri palveluista (suhteutettuna avoimille työmarkkinoille). Tämä on tärkeää tietoa erityisesti MUK-asiakkaista tai jos asiakkaalla on eläkeselvittelyt meneillään.

6. Viestintä

Keskeiset tulokset ja vaikutukset

Viestinnällä haluttiin pilotin aikana tukea sitä, että osatyökykyisten työllistymistä tukevat TE-palvelut tulevat tutuksi ja saavat näkyvyyttä. Viestintää toteutettiin Etelä-Pohjanmaan TE-toimiston ja ELY-keskuksen viestintäkanavissa kuten sosiaalisen median tileillä. Julkaisu yhteiskuntavastuun merkityksessä toteutui printtimediassa. TE-live-konseptia hyödynnettiin myös.

Johtopäätökset

Viestintää osatyökykyisten työllistymistä edistävästä palveluista ja ”täsmätyökyvystä” halutaan edelleen jatkaa. Informatiivista viestintää tarvitseva kohderyhmä on heterogeeninen ja alati muuttuva joukko joten viestinnän toistamiselle on tarvetta. Toisaalta viestintä on myös vaikuttamista. Viranomaiset voivat vaikuttaa ja osallistua julkiseen keskusteluun tuomalla esille osatyökykyisten työllistymisen haasteita mutta myös mahdollisuuksia. Rikas, monimuotoinen ja monikanavainen viestintä vaikuttaa positiivisesti viestin eteenpäin menoon ja onnistuessaan herättää keskustelua ja ymmärrystä työ- ja toimintakyvyn teemoista työnhaussa ja työelämässä.